

Ἀγχιάλος
Κυρίτζης Μιχάλης
Ἄσμα δημῶδες

Νεολόγος
Θεσσαλονίκης 1927

Ἰανουαρ. 1.-

Ἀπὸ δέ Μεσημβρίας εἰς Ἀγχιάλον πόλιν ἔχουσιν καὶ λιμένα τοῖς ἑσπέρας ἀνέμοις στάδια 2. μίλια Θ'Υ. (Ἀ-
νων' μου περίπλους Εὐξείνот Πόντου).

...Εἴτ' Ἀγχιδάλη πολέχνιον Ἀπολλωνιατῶν καὶ αὐτὴ Ἀπολλωνία" (Στραβ. III βιβλ.).

Ἡ Ἀγχιάλος παχέως ἠκμασε καὶ ὑπερέβη μάλιστα τὴν Μητρόπολιν αὐτῆς Ἀπολλωνίαν. Ὑπετάγη ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Ὀδρυσῶν, Θρακῶν, Μακεδόνων, Ῥωμαίων καὶ τέλος ἀπετέλεσε μέρος τῆς Βυαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἥς καὶ τὴν τύχην συνεμερσθη κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ περιπετειώδης ἱστορία τῆς Ἑλληνικωτάτης ταύτης πόλεως εἶναι πλήρης ἐθνικοῦ ἐν ιαφέροντος.

Γόνοι τῆς Εὐάνδρου Ἀγχιδάλου ὑπῆρξαν 8 τε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας Β' ὁ Τρανός (1572-1579, 1580-1584. 1586-1595) καὶ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος (1808-1827).

Περὶ τὸ 1575 εὐρίσκομεν ἀκμάζοντα ἐν Ἀγχιδάλῃ τὸν Μιχαήλ Καντακουζηνόν τὸν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπικληθέντα Σεϊτάνογλου.

Τὰ ὑποστατικά αὐτοῦ ἐξετείνοντο μέχρι τοῦ Δουνάβεως καὶ ἡ φιλικὴ αὐτοῦ ἐπιρροή ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου Σουλῆ

Πασᾶ ἦτο ἀπεριόριστος.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν πολυτελῶν αὐτοῦ μεγάρων ἐν Ἀγχιιάλῳ ἐδαπάνησεν 20 χιλ. φλωρία καὶ ἡ πλουσία αὐτοῦ βιβλιοθήκη εἰς χειρογράφους κώδικας ἦτο ἀνεκτίμητος, τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ἱατροῦ Λεονάρδου Μυγδονίου ἐπιστατήσαντος πρὸς συλλογὴν τῶν κωδίκων τούτων.

Διαβληθεὶς ὁμως εἰς τὸν Σουλτάν Μουράτ Ρ' (1574-1595) ὡς ὑποθά-πων ταραχὰς ἐν Μολδοβλαχίᾳ, ἀπηγχονίσθη ἐν αὐτῇ τῇ θύρᾳ τῆς ἐν Ἀγχιιάλῳ οἰκίας του (1578).

Οὐδεμίαν ἄλλην δημοσίαν λειτουργίαν κατεῖχε, πλην τῆς τοῦ ἀνωτέρου ἐφόρου τῶν ἀλυκῶν τῆς Ἀγχιιάλου καὶ τοῦ τιμητικοῦ τίτλου τοῦ ἀρχιγούναρη τῆς Σουλτανικῆς αὐλῆς.

Περὶ τοῦ οἰκτροῦ θανάτου τοῦ Μιχαήλ Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ὑπάρχουσι φημοτικά ἄσματα, ἐν ἓκ τῶν ὁποίων ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Φωριέλ καὶ ἀνετυπώθη εἰς τὰς συλλογὰς Μανούσου, Πάσωφ καὶ Ζαμπελίου. Ἐπανεξέδωκε δέ καὶ ὁ Λεγρὰντ ἐπὶ τῇ βάσει Παρισιακοῦ κώδικος.

Τὸ κατωτέρω παρατιθέμενον ἀντεγράφη παρ' ἐμοῦ ἐκ χειρογράφου κώδικος ἀνήκοντος ποτε εἰς τὴν ἐν Ἀγχιιάλῳ Ἑλληνικὴν Σχολὴν καὶ γραφέντος "παρ' ἐλαχίστου Κώσταντος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀγχιάλον σχολεῖν σωτήρ ον ἔτος 1792 ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κς."

Ὁ κώδεξ ἔφερε πρὶν ἐπιγραφὴν "Ἐξηγητικὸν τῶν κανόνων" καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ 386 φύλλων χάρτου κοινοῦ, ἀνευ σελιδώσεως.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄσμα ἔχει ὡς ἑπεται:

Ο ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

Θέλω νά κάτσω νά σᾶς πῶ, πολλά νά θαμαχῆτε
Τίς ἦταν ποῦ τόν ἔλεγαν Κυρίτσης ὁ Μιχάλης
Εἶχε τόν βιὸν ἀρίφνητο, τὴν ἀφεντιὰ μεγάλη
Καί κάθουνταν στό σπῖτι του, κακὸ δέν εἶχ' ὁ νοῦς του.
Κ' ἓνα ροκά διαβάσανε οἱ Τοῦρκοι στό ντιβάνη
Ποῦ τυρανάει τόν ντουινά, τόν πόλεμο γυρεύει.
Σάν ἀκουσεν ὁ βασιλιάς γιὰ τόν καλὸ Μιχάλη.
Μηνᾶ τοῦ καπουτσούμπαση, γοργά τόν συντυχαίνει
"Γοργά νά πᾶς στὸν Ἀχελὸν στό σπῖτι τοῦ Μιχάλη,
Κ' ἐκεῖ μπροστά τὴν πόρτα του νά ἐγγῆς νά τόν κρεμάσης,
Καί τὸ μικρὸ του τὸ παιδί νά ἐγγῆς νά τόνε πιάσης.
Φυλάγου κι' ἀπ' τὸ πρᾶμα του βελὸνι νά μὴ χάσης.
Μεσάνυχτα ξεπόρτησε στὸν Ἀχελὸν ἐπῆγε
Σάν τὸ πουλί ἐπέταξε σάν τὴν σαγίτα πῆγε.
Τόν εἶδε ὁ Μιχάληπτης κ' ἀπροσηκώθηκέ τον
"Καλῶς ἦρθες, ἀφέντη μου, κάτσε νά φᾶμ' νά πιοῦμε."
"Δέν ἦρτ' ἐδῶ γιὰ τὸ φαγί οὔτε ψιὰ τὸ ποτῆρι.
Τόν λόγο ποῦπ' ὁ βασιλιάς πρέπει νά τόνε κάμω".
Καί τὸ σκοινὶ ἐπέταξε καί ρὸ λαιμὸ του βρῆκε.
Κι' εὐθύς μπροστά σὴν πόρτα του πιάνε καί κρεμνᾷ τόν.
Πιάνει καί τὸ μικρὸ παιδί στά σίδερα τὸ βάμει
Μαζώνει κι' ὄλου του τὸ βιδ, μέ δαῦτα πᾶει σὴν Πόλι.

Παραλλαγή ὅσως τοῦ ἀλματος τοῦτου ἀπαντᾶται καί εἰς τὴν 85 σελ.
τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28 χαρτίου κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνι-
κῆς Βουλῆς.-

Δημῶδες ἄσμα Ἀρχαῖος

Ἀρχίαλος

Κυρίτζης Μιχάλης

Ἄσμα δημῶδες

Νεολόγος

Θεσσαλονίκης 1927

Ἰανουαρ. 1.-

Ἀπὸ δὲ Μεσημβρίας εἰς Ἀρχίαλον πόλιν ἔχουσιν καὶ λιμένα τοῖς ἐφ' ἑσπέρας ἀνέμοις στάδια 20: μίλια Θ' Ὑ. (Ἀ- νων' μου περίπλους Εὐξεινοῦ Πόντου).

... Εἴτ' Ἀρχιδάη πολίχνιον Ἀπολλωνιατῶν καὶ αὐτὴ Ἀπολλωνία" (Στραβ. III βιβλ.).

Ἡ Ἀρχίαλος παχέως ἠκμασεν καὶ ὑπερέβη μάλιστα τὴν Μητρόπολιν αὐτῆς Ἀπολλωνίαν. Ὑπετάγη ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Ὀδρυσῶν, Θρακῶν, Μακεδόνων, Ρωμαίων καὶ τέλος ἀπετέλεσε μέρος τῆς Βυαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἧς καὶ τὴν τύχην συνεμερσθη κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ περιπετειώδης ἱστορία τῆς Ἑλληνικωτάτης ταύτης πόλεως εἶναι πλήρης ἐθνικοῦ ἐν ταφέροντος.

Γόνοι τῆς Εὐδάνδρου Ἀρχιδάου ὑπῆρξαν ὁ τε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας Β' ὁ Τρανός (1572-1579, 1580-1584. 1586-1595) καὶ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος (1808-1827).

Περὶ τὸ 1575 εὐρίσκομεν ἀκμάζοντα ἐν Ἀρχιδάῳ τὸν Μιχαήλ Καντακουζηνὸν τὸν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπικληθέντα Σεϊτάνογλου.

Τὰ ὑποστατικά αὐτοῦ ἐξετείνοντο μέχρι τοῦ Δουνάβειος καὶ ἡ φιλική αὐτοῦ ἐπιρροή ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου Σουλῆ

Πασά ἦτο ἀπεριόριστος.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν πολυτελῶν αὐτοῦ μεγάρων ἐν Ἀγχιδάλῃ ἐδαπάνησεν 20 χιλ. φλωρία καὶ ἡ πλουσία αὐτοῦ βιβλιοθήκη εἰς χειρογράφους κώδικας ἦτο ἀνεκτίμητος, τοῦ ἰδιαίτερου αὐτοῦ ἱατροῦ Λεονάρδου Μυγδονίου ἐπιστατήσαντος πρὸς συλλογὴν τῶν κωδίκων τούτων.

Διαβληθεὶς ὁμως εἰς τὸν Σουλτάν Μουράτ Ρ΄ (1574-1595) ὡς ὑποθάπων ταραχὰς ἐν Μολδοβλαχίᾳ, ἀπηγχονίσθη ἐν αὐτῇ τῇ θύρᾳ τῆς ἐν Ἀγχιδάλῃ οἰκίας του (1578).

Οὐδεμίαν ἄλλην δημοσίαν λειτουργίαν κατεῖχε, πλην τῆς τοῦ ἀνωτέρου ἐφόρου τῶν ἄλυσων τῆς Ἀγχιδάλου καὶ τοῦ τιμητικοῦ τίτλου τοῦ ἀρχιγούναρη τῆς Σουλτανικῆς αὐλῆς.

Περὶ τοῦ οἰκτροῦ θανάτου τοῦ Μιχαήλ Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ὑπάρχουσι φημοτικά ἔγγραφα, ἐν ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Φωριέλ καὶ ἀνετυπώθη εἰς τὰς συλλογὰς Μανουσίου, Πάσωφ καὶ Ζαμπελίου. Ἐκανεξέδωκε δὲ καὶ ὁ Λεγρόντ ἐπὶ τῇ βάσει Παριζιακοῦ κώδικος.

Τὸ κατωτέρω παρατιθέμενον ἀντεγρῶφη παρ' ἐμοῦ ἐκ χειρογράφου κώδικος ἀνήκοντος ποτε εἰς τὴν ἐν Ἀγχιδάλῃ Ἑλληνικὴν Σχολὴν καὶ γραφέντος "παρ' ἐλαχίστου Κώσταντος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀγχιδάλον σχολεῖ σωτήρ ον ἔτος 1792 ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κε'.

Ὁ κώδεξ ἔφερε πρὶν ἐπιγραφὴν "Ἐξηγητικὸν τῶν κανόνων" καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ 386 φύλλων χαρτοῦ κοινοῦ, ἄνευ σελιδώσεως.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφο ἔχει ὡς ἔπεται:

Ο ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

Θά'λω νά κάτσω νά σῶς πῶ, πολλὰ νά θαυμάητε
Τίς ἦταν ποῦ τόν ἔλεγαν Κυρίτσης ὁ Μιχάλης
Εἶχε τόν βιόν ἀρίφνητο, τήν ἀφεντιά μεγάλη
Καί κάθουνταν στό σπίτι του, κακὸ δέν εἶχ' ὁ νοῦς του.
Κ' ἕνα ροκᾶ διαβάσανε οἱ τοῦρκοι στό ντιβάνη
Ποῦ τυρανδεῖ τόν ντουινά, τόν πόλεμο γυρεύει.
Σάν ἀκουσεν ὁ βασιλιάς γιά τόν καλὸ Μιχάλη.
Μηνᾶ τοῦ καπουτσούμπαση, γοργά τόν συντυχαίνει
"Γοργά νά πᾶς στὸν Ἀχελὸν στό σπίτι τοῦ Μιχάλη,
Κ' ἐκεῖ μπροστά τήν πόρτα του νά εἴης νά τόν κρεμάσης,
Καί τὸ μικρὸ του τὸ παιδί νά εἴης νά τόνε πιάσης.
Φυλάγου κι' ἀπ' τὸ πρῶμα του βελόνι νά μὴ χάσης.
Μεσάνυχτα ξεπόρτησε στὸν Ἀχελὸν ἐπῆγε
Σάν τὸ πουλί ἐπέταξεν σάν τήν σαγίτα πήγε·
Τόν εἶδε ὁ Μιχάλης καὶ ἀπροσηκώθηκέν τον
"Καλῶς ἦρθες, ἀφέντη μου, κάτσε νά φᾶμ' νά πιοῦμε."
"Δέν ἦρτ' ἐγὼ γιά τὸ φαγί οὔτε γιά τὸ ποτήρι·
Τόν λόγο ποῦπ' ὁ βασιλιᾶς πρέπει νά τόνε κάμω".
Καί τὸ σκοινί ἐπέταξε καί ροὶ λαιμὸ του βρῆκε.
Κεῖ εὐθύς μπροστά στήν πόρτα του πιάνε καί κρεμνᾷ τόν.
Πιάνει καί τὸ μικρὸ παιδί στά σίδερα τὸ βάμει
Μαζώνει κι' ὅλου του τὸ βιό, μέ δαῦτα πᾶει στήν Πόλι.

Παραλλαγή ὅσως τοῦ ἔργου τούτου ἀπαντᾷται καί εἰς τὴν 85 σελ.
τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28 χαρτίου κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνι-
κῆς Βουλῆς.-